

Komparativna analiza zelenih hotela u Republici Hrvatskoj i Republici Italiji

Majer, Nika

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:267707>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-07**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Preddiplomski stručni studij “Poslovna ekonomija”, smjer “Turističko poslovanje”

**Komparativna analiza zelenih hotela u Republici
Hrvatskoj i Republici Italiji**

Završni rad

Nika Majer, JMBAG:0067632981

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Vanja Krajinović

Zagreb, rujan, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Zagreb, 02.09.2024.
(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj istraživanja	2
1.2. Metodologija istraživanja.....	2
1.3. Struktura rada	2
2. UTJECAJ ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA NA USPJEŠNOST POSLOVANJA ZELENIH HOTELA.....	4
2.1. Obilježja koncepta održivog razvoja turizma	4
2.2. Pojmovno određenje i specifičnosti poslovanja zelenih hotela	7
2.3. Analiza vrijednosti zelenih hotela	8
2.4. Analiza trendova u hotelijerstvu s posebnim osvrtom na zelene hotele.....	11
3. SPECIFIČNOSTI PONUDE ZELENIH HOTELA U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI ITALIJI	14
3.1. Analiza odabranih primjera zelenih hotela iz Republike Hrvatske.....	14
3.1.1. Hotel Adriatic u Dubrovniku.....	15
3.1.2. Hotel Korana Srakovčić u Karlovcu	17
3.2. Analiza odabranih primjera zelenih hotela iz Republike Italije	19
3.2.1. Ecohotel Roma u Rimu.....	20
3.2.2. Eco hotel Milano.....	21
3.3. SWOT analiza tržišta zelenih hotela u odabranim zemljama	22
3.4. Komparativna prednost zelenih hotela na tržištu	23
4. POTENCIJALI BUDUĆEG RAZVOJA ZELENIH HOTELA U HRVATSKOJ I ITALIJI.....	27
4.1. Analiza zelenih hotela u kontekstu ciljeva održivog razvoja do 2030. godine.....	28
4.2. Karakteristike odgovornih turista u kontekstu tržišta zelenih hotela.....	29
4.3. Potencijalna ograničenja budućeg razvoja zelenih hotela.....	30
4.4. Krićka analiza mogućnosti razvoja zelenih hotela u budućnosti.....	32
5. ZAKLJUČAK.....	34
LITERATURA.....	35
POPIS SLIKA.....	38
POPIS GRAFIKONA.....	39
POPIS TABLICA.....	40
SAŽETAK.....	41
SUMMARY.....	42

1. UVOD

Zeleni hoteli, kao koncept koji promovira održivost, predstavljaju odgovor na sve veće ekološke izazove i potrebu za očuvanjem okoliša. Takvi hoteli usmjereni su na smanjenje negativnog utjecaja na okoliš kroz različite prakse kao što su učinkovito korištenje resursa, smanjenje otpada, korištenje obnovljivih izvora energije, te promicanje ekološke svijesti među gostima i zaposlenicima. Implementacija ovih praksi ne samo da pomaže u očuvanju okoliša, već također doprinosi stvaranju pozitivnog imidža destinacije i privlačenju ekološki osviještenih turista. Komparativna analiza zelenih hotela u Republici Hrvatskoj i Republici Italiji predstavlja relevantno istraživačko područje s obzirom na sve veću važnost održivog razvoja u turizmu. Turizam je ključna gospodarska djelatnost za obje zemlje, koje su prepoznate kao vodeće destinacije na Mediteranu. S obzirom na to, razumijevanje i primjena ekološki prihvatljivih praksi postaje neizostavan segment njihovih turističkih strategija.

U Republici Hrvatskoj turizam ima značajan udio u bruto domaćem proizvodu, a održivi turizam postaje dominantna strategija razvoja. Hrvatska turistička ponuda obuhvaća brojne prirodne ljepote, od obale Jadranskog mora do nacionalnih parkova, što stvara potrebu za očuvanjem tih resursa putem održivih turističkih praksi. Zeleni hoteli u Hrvatskoj sve više postaju standard, a država i sustav turizma aktivno promoviraju ekološke inicijative kroz različite poticaje i programe. S druge strane, Republika Italija, kao jedna od najposjećenijih turističkih destinacija na svijetu, također prepoznaje važnost održivog razvoja u turizmu. Italija se može pohvaliti bogatom kulturnom i povijesnom baštinom, te raznovrsnim prirodnim krajolicima, od Alpa do Sredozemlja. Zeleni hoteli u Italiji pridonose očuvanju ovih resursa implementacijom ekološki prihvatljivih praksi, uz istovremeno osiguravanje visokog standarda usluge za turiste.

Komparativna analiza zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji omogućuje uvid u sličnosti i razlike u primjeni ekoloških praksi između dvije zemlje. Analizom ključnih aspekata kao što su energetska učinkovitost, upravljanje otpadom, korištenje obnovljivih izvora energije, te inicijative za edukaciju gostiju o održivom turizmu, može se procijeniti koliko su ove zemlje uspješne u implementaciji održivih turističkih praksi. Istraživanje obuhvaća analizu specifičnih primjera zelenih hotela u obje zemlje, ocjenjujući njihove strategije, izazove i uspjehe. Također se razmatra uloga vlade, lokalnih zajednica i turističkih djelatnosti u promicanju održivih praksi, kao i percepcija i reakcija turista na ekološke inicijative. Na

temelju tih uvida, moguće je formulirati preporuke za unaprjeđenje održivih praksi u turizmu, kako bi se osigurao dugoročni razvoj i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa u obje zemlje.

1.1. Predmet i cilj istraživanja

Svrha završnog rada je provesti komparativnu analizu zelenih hotela u Republici Hrvatskoj i Republici Italiji s ciljem identifikacije ključnih čimbenika koji doprinose njihovoj uspješnosti i održivosti. Poseban naglasak stavljen je na analizu razlika i sličnosti u pristupima održivom poslovanju, implementaciji ekoloških praksi te zadovoljstvu gostiju u zelenim hotelima u obje zemlje. Svrha rada je pružiti dublje razumijevanje kako zelene prakse utječu na poslovanje hotela i zadovoljstvo gostiju te identificirati najbolje prakse koje mogu poslužiti kao smjernice za daljnji razvoj i unaprjeđenje održivog turizma u regiji.

1.2. Metodologija istraživanja

Za potrebe izrade ovog završnog rada provedeno je sekundarno istraživanje korištenjem stručne literature iz područja spajanja i pripajanja poduzeća, kao i različiti dokumenti i relevantne informacije prikupljene s interneta. Ovi izvori sadrže ključne podatke o procesima spajanja i pripajanja te procjenama vrijednosti poduzeća. U izradi završnog rada korištene su sljedeće znanstvene metode: deskriptivna metoda, metode generalizacije, te induktivna metoda.

1.3. Struktura rada

Završni rad podijeljen je u pet poglavlja. U uvodu je pojašnjena problematika zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji, prikazani su predmet, cilj i svrha rada te metodologija istraživanja, kao i struktura rada. U drugom poglavlju analiziran je utjecaj održivog razvoja turizma na uspjeh poslovanja zelenih hotela s analitikom i trendovima poslovanja u hotelijerstvu s naglaskom na zelene hotele. Treće poglavlje opisuje specifičnosti ponude zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji, gdje je izrađena SWOT analiza tržišta zelenih hotela u obje zemlje te je provedena komparativna analiza stanja zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji. U četvrtom poglavlju opisane

su perspektive i potencijali budućeg uspjeha razvoja zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji. U petom poglavlju iznesen je zaključak o istraženoj temi.

2. UTJECAJ ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA NA USPJEŠNOST POSLOVANJA ZELENIH HOTELA

Pojam održivog razvoja turizma postaje sve značajniji u suvremenom poslovnom svijetu, osobito u sektoru hotelijerstva. Zeleni hoteli, kao ključni dionici ovog trenda, nastoje integrirati ekološke prakse u svoje poslovanje kako bi smanjili negativne utjecaje na okoliš, poboljšali društvenu odgovornost i ostvarili ekonomske koristi. Uvođenje održivih praksi ne samo da doprinosi očuvanju prirodnih resursa i smanjenju ekološkog otiska, već također može značajno utjecati na poslovnu uspješnost hotela. Cilj ovog poglavlja je istražiti kako održivi razvoj turizma utječe na poslovanje zelenih hotela, analizirati ekonomske, ekološke i društvene aspekte te procijeniti prednosti i izazove implementacije održivih praksi.

2.1. Obilježja koncepta održivog razvoja turizma

Održivi turizam se danas sve više razvija te u potpunosti uzima u obzir trenutne i buduće ekonomske, socijalne i ekološke utjecaje i usredotočuje se na potrebe posjetitelja, turističke djelatnosti, okoliša i lokalnih zajednica. Ovaj pristup turizmu uključuje sve aspekte turističkog iskustva (Peeters i Dubois, 2010: 449): od primarnog prijevoza do destinacije, lokalnog prijevoza, smještaja, zabave, rekreacije, prehrane i kupovine. Održivi turizam obuhvaća putovanja motivirana slobodnim vremenom, poslovnim obvezama ili specifičnim interesima, pri čemu je ključna svijest turista o važnosti društveno odgovornog ponašanja prema okolišu i lokalnoj zajednici u destinaciji koju posjećuju. Održivi razvoj složen je ekonomski, društveni i politički proces koji zahtijeva temeljite promjene u percepciji razvoja i njegovog utjecaja na ekosustave (Geić, 2011: 113).

Motivi održivog turizma usmjereni su na očuvanje prirodnih i kulturnih resursa, dok se istovremeno maksimizira korist za lokalne zajednice i posjetitelje. Ključni aspekti uključuju zaštitu okoliša kroz smanjenje negativnog utjecaja na prirodne resurse poput vode, energije i zemljišta, te promociju njihove obnove i očuvanja (Peeters i Dubois, 2010: 449). Također, smanjenje ekološkog otiska implementacijom praksi koje minimiziraju emisije stakleničkih plinova, zagađenje i proizvodnju otpada od vitalne je važnosti. Podrška lokalnim zajednicama

manifestira se kroz poticanje ekonomskog razvoja, pružanje prilika za zapošljavanje te podršku lokalnim poduzetnicima i proizvođačima, uz istovremeno očuvanje kulturne baštine i povijesnih lokaliteta.

Održivi turizam također nastoji poboljšati kvalitetu života lokalnog stanovništva i posjetitelja obrazovanjem i podizanjem svijesti o važnosti očuvanja okoliša i kulturnih vrijednosti (Peeters i Dubois, 2010: 449). Očuvanje zdravlja i dobrobiti ključni su elementi, jer održivi turizam omogućuje pristup čistim i zdravim okolišima. Unaprjeđenje turističkog iskustva osigurava se pružanjem autentičnih i kvalitetnih iskustava, koja omogućuju turistima doživljaj lokalne kulture i prirode u izvornom obliku. Dugoročna održivost destinacija postiže se razvojem turizma na način koji sprječava prekomjerno iskorištavanje resursa, osiguravajući time trajnu atraktivnost i očuvanje destinacija za buduće generacije.

Turizam je značajan za prepoznavanje potrebe za održivim razvojem, jer se temelji na održivosti resursa koji su ključni za njegov razvoj i dugoročnu održivost. Globalni turizam pridonosi s 8% globalnih emisija stakleničkih plinova (UNWTO, 2022), pri čemu je značajan dio tih emisija rezultat zrakoplovstva (Lentzen et. al., 2018: 523). Osim emisija, turizam može imati i druge negativne okolišne i društvene utjecaje koji nisu uvijek korisni za lokalne zajednice i njihova gospodarstva. Stoga je sve veća potreba za implementacijom koncepta održivog turizma na globalnim turističkim tržištima.

U suvremenom kontekstu, održivi turizam implementira se kroz ključne razvojne aktivnosti.

Prema Petrić (2003: 57), zadaci održivog turizma definiraju se na sljedeći način:

- Optimalno korištenje okolišnih resursa, koji su temeljni elementi turističkog razvoja, uz zadržavanje ključnih ekoloških procesa i doprinos zaštiti prirodne baštine i biološke raznolikosti.
- Poštivanje društveno-kulturne autentičnosti destinacije, očuvanje kulturnog i živog nasljeđa te tradicijskih vrijednosti, te doprinos međukulturalnom razumijevanju i toleranciji.
- Osiguravanje održivosti i dugoročnosti gospodarskih aktivnosti, uz postizanje društvenih i gospodarskih koristi za sve dionike, uključujući stabilnost zaposlenja, mogućnosti zarade, pružanje društvenih usluga zajednici i smanjenje siromaštva.

Održivi turizam danas potiče razvoj specifičnih oblika turizma prilagođenih individualnim interesima i potrebama turista. Turistička ponuda sve se više usmjerava na ispunjavanje individualnih zahtjeva turista koji traže aktivniji odmor, a ne samo pasivno provođenje vremena na suncu i moru. Turisti sve češće žele provoditi odmor uključujući sportske i rekreacijske aktivnosti. Održivi turizam potiče aktivan i rekreativan odmor, čime se smanjuju negativni učinci na okoliš i lokalne zajednice.

Prema izvješću Svjetske turističke organizacije Ujedinjenih naroda iz 2022. godine, iako neke zemlje i sektori unutar turističke industrije razvijaju inicijative za postizanje ciljeva održivog razvoja, razmjena znanja, financija i politika održivog turizma još uvijek nije u potpunosti usklađena s potrebama svih dionika (UNWTO, 2022). Ovaj oblik turizma zahtijeva integrirani pristup koji uzima u obzir sve aspekte održivosti i aktivno radi na smanjenju negativnih utjecaja, istovremeno povećavajući pozitivne ekonomske, društvene i okolišne koristi.

Glavni cilj stvaranja strategije održivog turizma za određenu zemlju je povećanje broja turista uz primjenu načela održivog razvoja. Ciljevi održivog turizma su determinirani trima ključnim aspektima: ekonomskim, ekološkim i socio-kulturnim (Sloan, Legrand i Chen, 2009:4). Ekonomski aspekt naglašava ekonomsku isplativost te osigurava održivost i konkurentnost zemalja i poduzeća za postizanje dugoročne održivosti. Socijalna pravednost unutar ovog aspekta uključuje osiguranje pravedne i jednake raspodjele socijalnih i ekonomskih koristi od turizma.

Ciljevi održivog turizma djeluju kao učinkovite smjernice za njegov napredak, s fokusom na poštivanje i unapređenje ekonomskih, ekoloških i socio-kulturnih komponenti. Nietziolka (2019: 159) ističe niz specifičnih ciljeva održivog turizma, koji uključuju:

- Koordinaciju svih zainteresiranih strana za razvoj turizma u regiji.
- Popis turističkih proizvoda područja.
- Razmatranje interesa lokalnih zajednica i okoliša pri oblikovanju turističkog proizvoda i marketinških aktivnosti.
- Procjenu marketinga i percepcije proizvoda od strane potencijalnih kupaca.
- Razvijanje vizije, misije i aktivnosti marketinškog plana tijekom trajanja strategije.
- Razvijanje zajedničkog brenda regije.
- Razvijanje alata za procjenu napretka u provedbi strategije.

Ovi ciljevi su precizno i analitički definirani, a njihova implementacija može potaknuti svijest turista o društveno odgovornom ponašanju prema okolišu i lokalnoj zajednici. Ciljevi održivog turizma mogu doprinijeti kreiranju održivog turizma svake destinacije, gdje će budući uspjeh razvoja turizma biti temeljen na učinkovitim inicijativama zaštite okoliša i sinergiji svih dionika u stvaranju održivosti.

2.2. Pojmovno određenje i specifičnosti poslovanja zelenih hotela

Pojam „zeleni hotel” odnosi se na hotele koji su posvećeni održivom poslovanju, implementaciji ekološki prihvatljivih praksi i minimiziranju svog negativnog utjecaja na okoliš. Ovi hoteli primjenjuju niz mjera koje obuhvaćaju sve aspekte njihovog poslovanja, od dizajna i gradnje objekta, preko upravljanja energijom i vodom, do odlaganja otpada i izbora dobavljača. Specifičnosti zelenih hotela uključuju energetske učinkovite tehnologije, uštedu vode, reciklažu otpada, upotrebu obnovljivih izvora energije, ekološku hranu i edukaciju gostiju, što pomaže u očuvanju resursa. Njihova osnovna svrha je pružanje kvalitetne usluge gostima uz maksimalnu brigu o okolišu i društvenoj odgovornosti. Zeleni hoteli mogu se prepoznati po različitim ekološkim certifikatima kao što su LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), Green Key, Green Globe, EarthCheck i mnogi drugi (Hawkins i Altinay, 2015: 62). Ovi certifikati zahtijevaju rigorozne standarde i redovite inspekcije kako bi osigurali da hoteli kontinuirano ispunjavaju postavljene ekološke kriterije.

Jedna od ključnih specifičnosti poslovanja zelenih hotela je njihova predanost održivoj gradnji. Ovi hoteli često koriste ekološke građevinske materijale, energetske učinkovite sustave grijanja i hlađenja, solarne panele za proizvodnju energije te dizajn koji maksimizira prirodno osvjetljenje i ventilaciju (Abdou, Hassam i El Dief, 2020:4). Gradnja i dizajn hotela također uzimaju u obzir smanjenje toplinskog otiska i očuvanje prirodnog okoliša. Upravljanje energijom predstavlja još jednu bitnu komponentu poslovanja zelenih hotela. Korištenjem energetski učinkovitih uređaja, sustava za upravljanje energijom i obnovljivih izvora energije, ovi hoteli značajno smanjuju potrošnju energije i emisiju stakleničkih plinova. Primjena pametnih tehnologija omogućava optimizaciju potrošnje energije, dok se gosti potiču na racionalno korištenje resursa putem edukativnih programa i informacija u sobama.

Racionalno upravljanje vodom također je važno za zelene hotele. Oni koriste tehnologije za smanjenje potrošnje vode poput sustava za recikliranje sive vode, niskoprotočnih tuševa i slavina, te uređaja za hvatanje kišnice (Rodriguez i Neto, 2020: 33). Ove mjere ne samo da smanjuju potrošnju vode, već i pomažu u očuvanju lokalnih vodnih resursa. Zeleni hoteli pridaju veliku važnost upravljanju otpadom. Implementacijom programa za recikliranje, kompostiranje organskih materijala i smanjenje uporabe jednokratnih proizvoda, ovi hoteli minimiziraju količinu otpada koja završava na odlagalištima (Dahir, 2017: 75). Mnogi zeleni hoteli surađuju s lokalnim dobavljačima kako bi smanjili ekološki otisak transporta i podržali lokalnu ekonomiju.

Održivost zelenih hotela također se ogleda u njihovoj ponudi hrane i pića. Preferiraju se lokalni, organski i sezonski proizvodi, čime se podržava lokalna poljoprivreda i smanjuje potreba za transportom. Mnogi zeleni hoteli nude vegetarijanske i veganske opcije, koje imaju manji utjecaj na okoliš u usporedbi s konvencionalnim mesnim jelima (Rodriguez i Neto, 2020: 34). Edukacija i angažman gostiju i zaposlenika ključni su aspekti poslovanja zelenih hotela. Gosti se informiraju o ekološkim praksama hotela i potiču na sudjelovanje u održivim aktivnostima, dok se zaposlenici redovito educiraju o održivim praksama i potiču na njihovu primjenu u svakodnevnom radu. Na taj način, zeleni hoteli stvaraju kulturu održivosti koja uključuje sve sudionike u procesu.

Unatoč brojnim prednostima, poslovanje zelenih hotela suočava se i sa izazovima. Implementacija ekoloških standarda može biti skupa, a povrat investicije može potrajati. Također, potrebno je kontinuirano educirati i motivirati osoblje i goste kako bi se osigurala dosljedna primjena održivih praksi. Međutim, dugoročne koristi uključuju smanjene operativne troškove, povećanje konkurentnosti, poboljšanje imidža i veće zadovoljstvo gostiju (Hawkins i Altinay, 2015: 77). Poslovanje zelenih hotela predstavlja integrirani pristup održivosti u hotelskoj industriji. Primjenom ekoloških standarda i praksi, ovi hoteli ne samo da smanjuju svoj utjecaj na okoliš, već i doprinose razvoju održivog turizma, podržavaju lokalne zajednice i nude gostima jedinstveno iskustvo boravka u skladu s prirodom.

2.3. Analiza vrijednosti zelenih hotela

Cilj zelenih hotela je smanjiti negativan utjecaj na okoliš, promicati ekološku odgovornost te pružiti gostima iskustvo koje je u skladu s principima održivog turizma. Ovi hoteli usvajaju

razne ekološke prakse, uključujući učinkovito korištenje energije i vode, smanjenje otpada, korištenje obnovljivih izvora energije te podržavanje lokalnih zajednica i ekonomija. Analiza vrijednosti zelenih hotela uključuje procjenu ekonomske, ekološke i društvene vrijednosti koje ovi hoteli pružaju. Ekonomska vrijednost odnosi se na financijsku održivost i profitabilnost zelenih hotela (Dahir, 2017: 78). Ekološka vrijednost procjenjuje njihov doprinos očuvanju okoliša, dok društvena vrijednost obuhvaća utjecaj na lokalne zajednice, zaposlenike i goste.

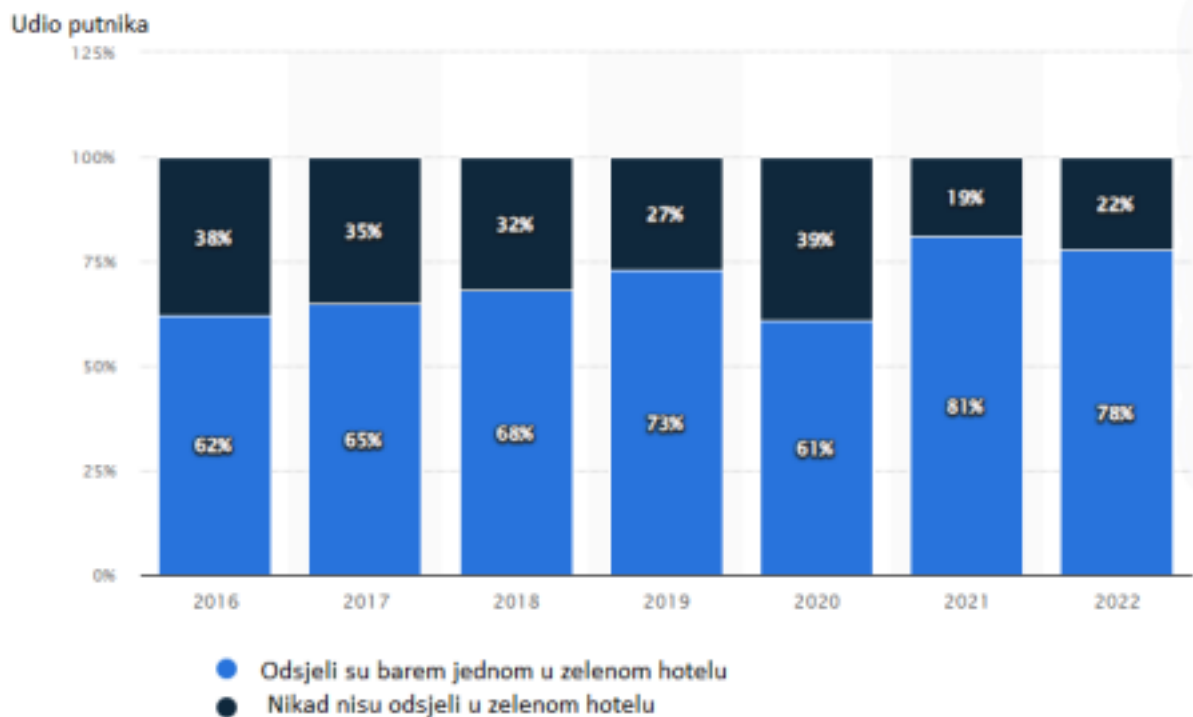
Ekonomska vrijednost zelenih hotela može se mjeriti kroz nekoliko ključnih pokazatelja (Orsag, 2014: 157):

- Smanjenje operativnih troškova: Zeleni hoteli često smanjuju troškove energije i vode implementacijom učinkovitih sustava grijanja, hlađenja, rasvjete i reciklaže. Korištenje obnovljivih izvora energije, poput solarnih panela ili geotermalnih pumpi, dodatno smanjuje troškove.
- Povećanje prihoda: Sve veći broj turista preferira ekološki osviještene smještaje, što može dovesti do povećanja popunjenosti i viših cijena smještaja. Gostima je privlačno boraviti u hotelima koji promoviraju održivost i društvenu odgovornost.
- Pristup ekološkim poticajima: Mnogi zeleni hoteli imaju pristup financijskim poticajima i subvencijama koje nude vlade i međunarodne organizacije za implementaciju zelenih tehnologija i praksi.

Ekološka vrijednost zelenih hotela ogleda se u njihovom doprinosu očuvanju okoliša (Griffin, 2016: 64):

- Smanjenjem emisije stakleničkih plinova: Zeleni hoteli smanjuju emisiju CO₂ i drugih stakleničkih plinova korištenjem energetski učinkovitih sustava i obnovljivih izvora energije.
- Upravljanjem otpadom: Primjena programa za reciklažu, kompostiranje i smanjenje otpada značajno doprinosi smanjenju količine otpada koji završava na odlagalištima.
- Konzervacijom vode: Implementacija sustava za učinkovito korištenje vode, kao što su niskoprotočni tuševi i slavine te sustavi za reciklažu sive vode, pomaže u očuvanju vodenih resursa.
- Očuvanjem bioraznolikosti: Zeleni hoteli često surađuju s lokalnim ekološkim organizacijama na zaštiti i očuvanju prirodnih staništa i bioraznolikosti.

Grafikon 1. Globalni broj putnika koji su odsjeli u zelenim hotelima od 2016. – 2022. godine

Izvor: obrada autorice prema Statista (2024): Distribution of global travelers intending to stay at least once in an eco-friendly or green accommodation when looking at the year ahead from 2016 to 2022, dostupno na <https://www.statista.com/statistics/1055777/sustainable-travel-travelers-staying-in-green-lodging-in-the-next-year/>, pristupljeno 07.05.2024.

Zeleni hoteli često surađuju s lokalnim dobavljačima, koriste lokalne proizvode i usluge te zapošljavaju lokalno stanovništvo, čime pridonose ekonomskom razvoju zajednice. Edukacija gostiju i zaposlenika o održivim praksama i važnosti zaštite okoliša ključan je aspekt djelovanja zelenih hotela (Abdou, Hassam i El Dief, 2020:6). Programi edukacije i svijesti mogu dugoročno promijeniti stavove i ponašanje prema okolišu. Zeleni hoteli teže osiguranju boljih radnih uvjeta za svoje zaposlenike, uključujući korektne plaće, sigurne radne uvjete i mogućnosti za profesionalni razvoj. Zeleni hoteli predstavljaju značajan korak prema održivom turizmu, nudeći ekonomske, ekološke i društvene koristi. Analiza vrijednosti ovih hotela pokazuje da održive prakse ne samo da smanjuju negativan utjecaj na okoliš, već također poboljšavaju profitabilnost i jačaju veze s lokalnim zajednicama (Abdou, Hassam i El Dief, 2020:4). Kako potražnja za ekološki osviještenim smještajima raste, zeleni hoteli imaju potencijal postati standard u turizmu, postavljajući temelje za održiviji i odgovorniji turizam u budućnosti.

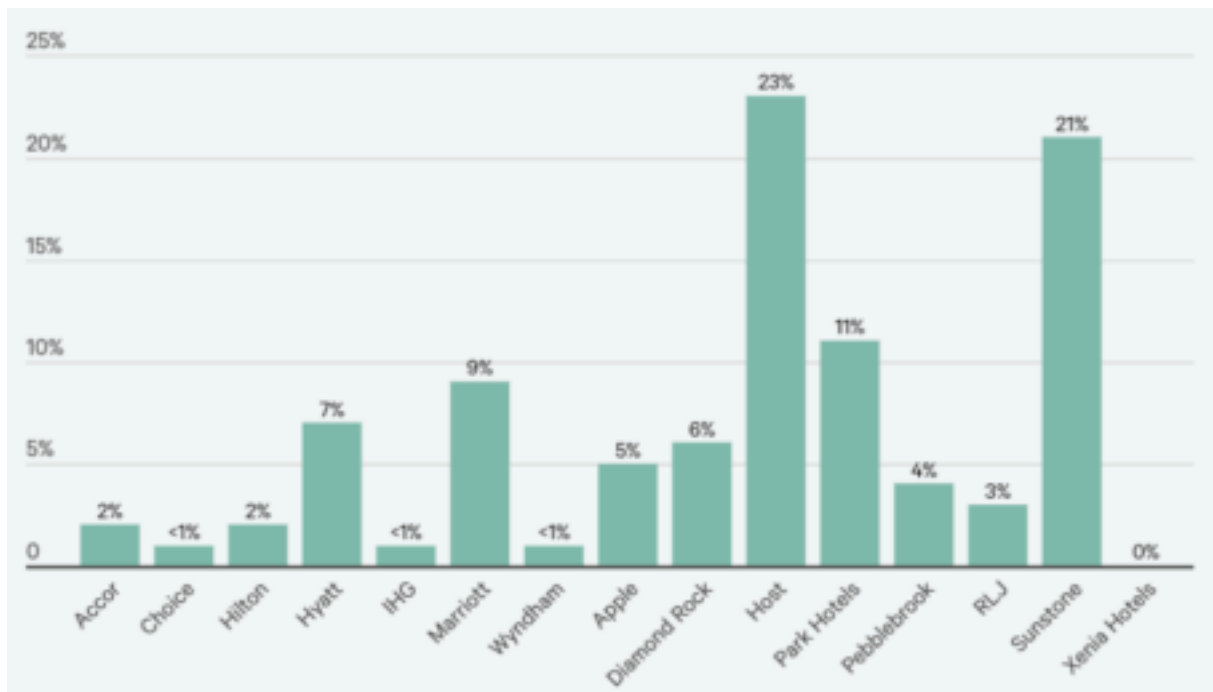
2.4. Analiza trendova u hotelijerstvu s posebnim osvrtom na zelene hotele

Zeleni hoteli predstavljaju odgovor na rastuću svijest potrošača o zaštiti okoliša te njihovoj potrebi za boravkom u okruženju koje poštuje prirodu i smanjuje negativan utjecaj na planetu. Zeleni hoteli sve više koriste solarnu energiju, geotermalne sustave za grijanje i hlađenje te druge tehnologije koje smanjuju potrošnju konvencionalne energije (Abdou, Hassam i El Dief, 2020:6). Ovo nije samo ekološki prihvatljivo nego i ekonomski isplativo dugoročno. Pri projektiranju i izgradnji zelenih hotela koriste se materijali koji imaju manji ekološki otisak. To uključuje upotrebu recikliranih materijala, lokalno dostupnih resursa i dizajniranje objekata koji maksimalno koriste prirodno osvjetljenje i ventilaciju.

Zeleni hoteli preferiraju upotrebu ekološki certificiranih proizvoda za čišćenje, toaletne potrepštine i druge potrepštine koje koriste (Griffin, 2016: 68). Ovo uključuje i prakse poput recikliranja i kompostiranja otpada. Zeleni hoteli educiraju svoje osoblje o održivim praksama i potiču goste da sudjeluju u njima. To može uključivati postavljanje smjernica za očuvanje vode i energije u sobama, ponudu lokalnih i sezonskih proizvoda u restoranima te organizaciju edukativnih aktivnosti o očuvanju okoliša. Mnogi zeleni hoteli dobivaju ekološke certifikate poput LEED-a (Leadership in Energy and Environmental Design) ili Green Key-a, koji potvrđuju da hotel zadovoljava stroge standarde održivosti (Hawkins i Altinay, 2015: 81). Ovi certifikati pomažu hotelima u izgradnji reputacije kao ekološki odgovornih destinacija.

U hotelijerstvu se sve više uočavaju trendovi usmjereni na održivost, s posebnim naglaskom na zelene hotele. Ovi hoteli primjenjuju praksu održivog razvoja kroz brojne inovacije i strategije. Održiva gradnja i energetska učinkovitost postaju standard, s naglaskom na upotrebu ekoloških materijala i tehnologija poput solarnih panela i LED rasvjete. Reciklaža i upravljanje otpadom također su ključni, s fokusom na smanjenje otpada i korištenje recikliranih materijala. Osim toga, zelene usluge poput najma električnih automobila i lokalno uzgojene hrane postaju sve popularnije, dok hoteli sve više educiraju i angažiraju svoje goste u održivim praksama. Ovi trendovi ne samo da pomažu u očuvanju okoliša, već i odgovaraju rastućoj potražnji za održivim i odgovornim turizmom (Hotels by Day, 2019).

Grafikon 2. Udio hotela sa LEED certifikatom u svijetu 2022. godine

Izvor: CBRE Group (2023): A Check-In on the Hotel Sector's ESG Initiatives, dostupno na https://www.csrwire.com/press_releases/765521-check-hotel-sectors-esg-initiatives, pristupljeno 07.05.2024.

Zeleni hoteli postaju sve atraktivniji za svijest o okolišu svjesne putnike koji žele podržati poslovanja koja brinu o planeti. To povećava popunjenost hotela i njihovu konkurentnost na tržištu. Primjena energetske učinkovite tehnologije i praksi smanjuje operativne troškove na duge staze, što pomaže hotelima u postizanju financijske održivosti (Sloan, Legrand i Chen, 2009:169). Sve veći regulatorni zahtjevi i očekivanja društva po pitanju održivosti potiču hotele da implementiraju ekološki prihvatljive prakse kako bi zadovoljili standarde i očekivanja svojih gostiju. Svjetska svijest o klimatskim promjenama i očuvanju prirodnih resursa potiče hotelsku industriju da preuzme aktivnu ulogu u smanjenju negativnog utjecaja na okoliš.

Razvoj zelenih hotela predstavlja ključan trend u hotelskoj industriji koji odgovara na rastuću potražnju za održivim putovanjima i boravkom (Rodriguez i Neto, 2020: 82). Implementacijom održivih praksi, zeleni hoteli ne samo da smanjuju svoj ekološki otisak, već i doprinose globalnom naporu u očuvanju okoliša, podržavajući lokalne zajednice u kojima djeluju.

Zeleni hoteli nude održive alternative tradicionalnim smještajnim objektima primjenom energetske učinkovite tehnologije, uštede vode, reciklaže i upotrebe obnovljivih izvora

energije. Njihova predanost ekološkim praksama uključuje i pružanje ekološke hrane i edukaciju gostiju o održivosti. Ove karakteristike ne samo da smanjuju ekološki otisak hotela, već i zadovoljavaju sve veće zahtjeve potrošača za odgovornim turizmom.

3. SPECIFIČNOSTI PONUDE ZELENIH HOTELA U REPUBLICI HRVATSKOJ I REPUBLICI ITALIJI

U današnjem globalnom kontekstu sve veća pažnja posvećuje se održivom turizmu, posebice u smislu ekološke osviještenosti i odgovornosti. Zeleni hoteli postaju sve značajniji segment u turizmu, pružajući turistima mogućnost da uživaju u udobnosti i luksuzu uz minimalan utjecaj na okoliš. Republika Hrvatska i Republika Italija, kao dva istaknuta mediteranska turistička odredišta, ne zaostaju u implementaciji ekoloških inicijativa u svojim hotelskim sektorima. U Hrvatskoj je 2018. godine bilo ukupno 40 zelenih hotela, a u Italiji 2015. godine 500 zelenih hotela. Treće poglavlje istražuje specifičnosti ponude zelenih hotela u ovim dvama zemljama, fokusirajući se na njihove jedinstvene pristupe održivosti i ekološkoj odgovornosti. Analiziraju se različiti aspekti kao što su upravljanje energijom, korištenje obnovljivih izvora energije, sustavi za upravljanje otpadom, certifikati o održivosti te inovativni pristupi u arhitekturi i građevinskim standardima. Osim toga, istražuje se utjecaj zelenih hotela na lokalne zajednice i turističku privredu, pružajući uvid u to kako ovi objekti doprinose smanjenju ekološkog otiska i promiču održivi razvoj u turizmu.

3.1. Analiza odabranih primjera zelenih hotela iz Republike Hrvatske

Analiza odabranih primjera zelenih hotela iz Republike Hrvatske pruža uvid u raznovrsne pristupe održivosti u turizmu, što postaje sve važnije u kontekstu globalne ekološke osviještenosti i potrebe za očuvanjem prirodnih resursa. Hrvatska, kao zemlja bogata prirodnim ljepotama i turističkim destinacijama, suočava se s izazovima očuvanja svoje okolišne čistoće i atraktivnosti dok istovremeno doživljava porast turističke aktivnosti. Zeleni hoteli predstavljaju inovativni odgovor na ove izazove, implementirajući različite strategije za smanjenje ekološkog otiska i promicanje održivog razvoja.

U Republici Hrvatskoj, zelenu kategorizaciju hotela provode različite certifikacijske organizacije kao što su Hrvatska turistička zajednica, Green Key, Green Globe i EU Ecolabel. Da bi se hotel mogao smatrati zelenim, mora ispunjavati specifične zahtjeve održivosti. Ovo uključuje energetske učinkovite tehnologije, mjere za uštedu vode, učinkovite programe za

upravljanjem otpadom, te korištenje obnovljivih izvora energije.

Jedan od ključnih elemenata analize zelenih hotela je upravljanje energijom. Mnogi od njih primjenjuju napredne tehnologije za uštedu energije kao što su solarni paneli za proizvodnju električne energije, sustavi za recikliranje toplote i LED rasvjeta radi smanjenja potrošnje električne energije (Dahir, 2017: 91). Osim toga, postoje inovativni pristupi za smanjenje potrošnje vode, kao što su sustavi za prikupljanje kišnice i tehnologije za učinkovitije upravljanje vodom u hotelima. Upravljanje otpadom još je jedan ključni aspekt održivosti okoliša. Zeleni hoteli često implementiraju politike smanjenja otpada, recikliranja i kompostiranja kako bi smanjili količinu otpada koja završava na odlagalištima (Griffin, 2016: 86). Neke od tih mjera uključuju korištenje biorazgradivih materijala za ambalažu, poticanje gostiju na recikliranje te suradnju s lokalnim zajednicama radi organiziranja akcija čišćenja okoliša.

Zeleni hoteli često potiču razvoj lokalne ekonomije i zajednice kroz podršku lokalnim dobavljačima hrane i pića te promicanjem kulturne baštine i tradicija. Time ne samo da se smanjuje ekološki otisak putem smanjenja transporta hrane, već se također doprinosi očuvanju lokalnog identiteta i ekonomske održivosti zajednice (Abdou, Hassan i El Dief, 2020:11). Zeleni hoteli u Hrvatskoj također često ulažu napore u edukaciju i osvješćivanje gostiju o važnosti održivosti, potičući ih na ekološki odgovorno ponašanje tijekom boravka. Ova edukacija može obuhvaćati informiranje gostiju o pravilnom razvrstavanju otpada, upotrebi vode i energije te poticanju na aktivnosti koje promiču očuvanje prirode (Izleti, n.d.). Hotel Adriatic odabran je kao primjer održivog hotela na obali jer se radi o atraktivnoj lokaciji za turiste, a hotel Korana Svračić u Karlovcu toga što je jedan od prvih malih obiteljskih hotela koji je ispunio kriterije zelenog poslovanja.

3.1.1. Hotel Adriatic u Dubrovniku

Hotel Adriatic u Dubrovniku ističe se svojim angažmanom u održivom turizmu i zaštiti okoliša. Analiza njegovog stanja, certifikata i primjene zelenih elemenata pruža uvid u konkretne korake koje je hotel poduzeo kako bi smanjio svoj ekološki otisak i promovirao održivost. Hotel Adriatic aktivno sudjeluje u očuvanju okoliša kroz niz inicijativa i praksi koje su usmjerene na ekološki prihvatljivu

operaciju (Maestral Hotels, 2024). Njegovi ključni elementi uključuju implementaciju energetske učinkovite tehnologije poput LED rasvjete, solarnih panela za proizvodnju električne energije te sustava za upravljanje potrošnjom energije u sobama. Prosječna cijena noćenja u ovom hotelu je 105 eura (Maestral Hotels, 2024).

Upravljanje vodom također je prioritet, što uključuje postavljanje sustava za smanjenje potrošnje vode, kao što su uređaji za kontrolu protoka vode i sustavi za recikliranje vode. Hotel provodi i politike smanjenja otpada, recikliranja i kompostiranja kako bi minimalizirao količinu otpada koja se odlaze na odlagalištima, uz edukaciju gostiju o pravilnom razvrstavanju otpada.

Slika 1. Green Key certifikat hotela Adriatic 2021. godine

Izvor: Maestral Hotels (2024): Hotel Adriatic – o nama, dostupno na <https://www.hotelsindubrovnik.com/hr/o-nama-hr>, pristupljeno 10.05.2024.

U svakodnevnom poslovanju koriste se ekološki prihvatljivi materijali poput biorazgradivih i ekološki prihvatljivih materijala za ambalažu i potrošne materijale. Hotel Adriatic dobio je certifikate koji potvrđuju njegove napore u održivom poslovanju kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED certifikat, koji prepoznaju visoke standarde u održivosti i upravljanju okolišem (Maestral Hotels, 2024). Primjena zelenih elemenata u hotelu obuhvaća upotrebu energetske učinkovite tehnologije poput solarnih panela i LED rasvjete, politike smanjenja otpada te edukaciju gostiju o praksama održivosti i ekološki odgovornom ponašanju tijekom boravka.

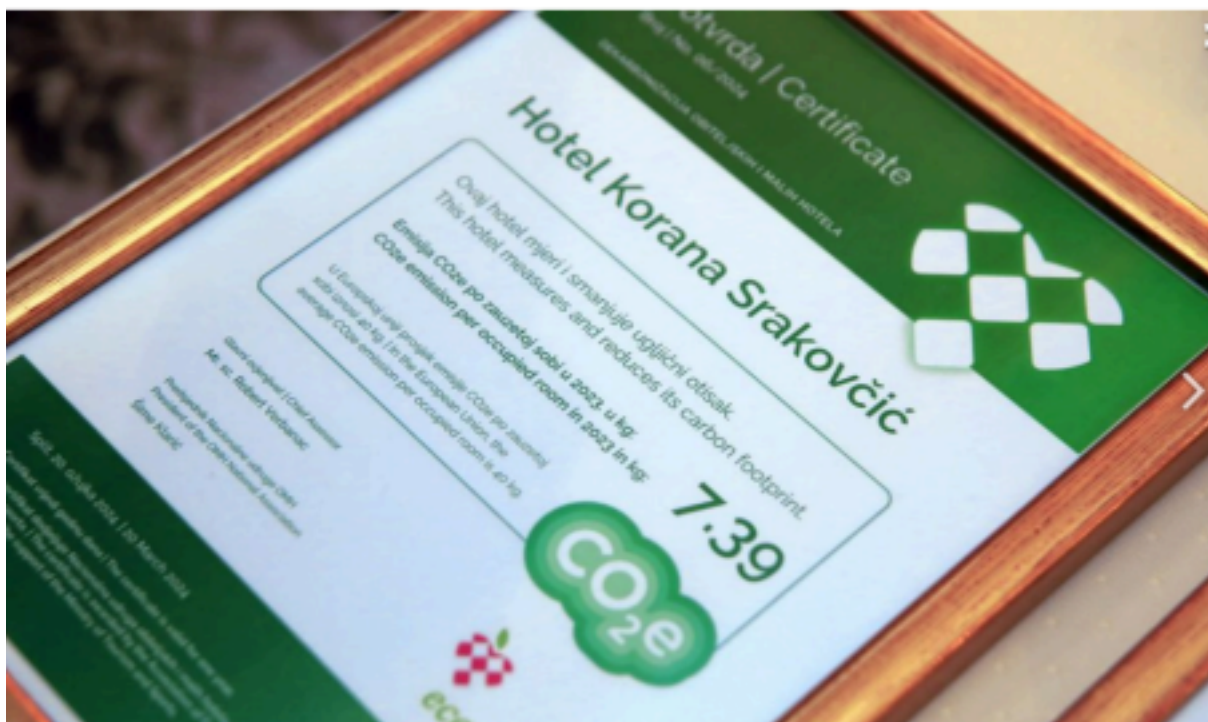
Hotel Adriatic u Dubrovniku predstavlja inspirativan primjer kako hotel može integrirati održivost u svoje poslovanje, pružajući kvalitetan smještaj uz minimalan ekološki utjecaj.

Njegova predanost održivom turizmu odražava se u budućnosti turizma kao odgovornog sudionika u očuvanju destinacija za buduće generacije.

3.1.2. Hotel Korana Srakovčić u Karlovcu

Hotel Korana Srakovčić u Hrvatskoj ističe se svojim angažmanom u održivom turizmu i zaštiti okoliša. Analiza njegovog stanja, certifikata i primjene zelenih elemenata pruža uvid u konkretne korake koje je hotel poduzeo kako bi smanjio svoj ekološki otisak i promovirao održivost. Hotel Korana Srakovčić aktivno se angažira u očuvanju okoliša nizom inicijativa i praksi usmjerenih na ekološki prihvatljivu operaciju. Ključni elementi uključuju korištenje energetski učinkovitih tehnologija poput LED rasvjete i sustava za upravljanje potrošnjom energije radi smanjenja ukupne potrošnje električne energije (Hotel Korana, 2024). Prosječna cijena noćenja u ovom hotelu je 97 eura (Hotel Korana, 2024).

Slika 2. Certifikat o smanjenju ugljičnog otiska hotelu Korani

Izvor: Radio Mrežnica (2024): Hotel Korana Srakovčić među prvih sedam hotela u Hrvatskoj smanjio ugljični otisak, dostupno na <https://radio-mreznica.hr/hotel-korana-srakovcic-medu-prvih-sedam-hotela-u-hrvatskoj-smanjio-ugljicni-otisak/>, pristupljeno 12.05.2024.

Upravljanje vodom također je prioritet, što uključuje implementaciju sustava za smanjenje potrošnje vode, poput uređaja za kontrolu protoka vode i sustava za recikliranje vode. Hotel aktivno provodi politike smanjenja otpada, recikliranja i kompostiranja kako bi se smanjila količina otpada koja završava na odlagalištima. Gosti su educirani o važnosti razvrstavanja otpada i potiče se njihovo sudjelovanje u tim praksama. U svakodnevnom poslovanju hotela koriste se ekološki prihvatljivi materijali, uključujući biorazgradive opcije za ambalažu i potrošne materijale.

Slika 3. Ekološko uređenje i ponuda eko ležaljki u hotelu Korana

Izvor: Hotel Korana (2024): O nama – povijest i danas, dostupno na <https://www.hotelkorana.hr/hotel/danas/16>, pristupljeno 12.05.2024.

Hotel je proglašen najboljim u godinama 2006., 2008., 2009., 2010. i 2011., dok je 2007. zauzeo drugo, a 2005. godine treće mjesto (Hotel Korana, 2024). Hotelski restoran je 2010. godine uvršten među 97 najboljih u Hrvatskoj prema izboru časopisa Turizam Info. Dodatno, hotel je dobio nagradu za najbolju ponudu poslovnog turizma (CBTour) 2010. godine. Hotel je također dobio posebnu oznaku "Recommended by Trip Advisor" 2011. godine, što potvrđuje visoku ocjenu i preporuke gostiju na popularnoj platformi za recenzije putnika. Uz to, Hotel Korana - Srakovčić je dobitnik "Anton Štifanić" nagrade za doprinos turizmu 2015.

godine te je proglašen najboljim restoranom godine 2017. prema izboru časopisa Večernji list (Hotel Korana, 2024). Godine 2018., hotel je ponovno osvojio nagradu "Turistički cvijet" za najbolji mali obiteljski hotel u Hrvatskoj. Hotel Korana Srakovčić posjeduje certifikate koji potvrđuju njegovu predanost održivosti i zaštiti okoliša, kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED certifikat.

Hotel Korana Srakovčić predstavlja pozitivan primjer kako hotel može integrirati održivost u svoje poslovanje, pružajući kvalitetan smještaj uz minimalan ekološki utjecaj. Njegova predanost održivom turizmu ne samo da unaprjeđuje lokalnu zajednicu i okoliš, već služi kao inspiracija za druge hotele i turističke objekte da slijede isti put ka održivijoj budućnosti.

3.2. Analiza odabranih primjera zelenih hotela iz Republike Italije

Italija, jedna od vodećih receptivnih destinacija svijeta (World Tourism Organization, 2023), također predstavlja važan primjer u razvoju zelenih hotela koji promiču održivost i ekološku odgovornost. U ovoj analizi fokus je stavljen na nekoliko primjera iz Republike Italije koji se ističu svojim inovativnim pristupima i implementacijom ekoloških standarda. Sustav organizacije zelenih hotela u Italiji temelji se na strogo definiranim standardima koji su usklađeni s međunarodnim normama, kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED certifikati (Italyscape, 2024). Ovi certifikati osiguravaju visoke standarde u upravljanju okolišem, učinkovitosti energije i ekološkom dizajnu. Kategorizacija zelenih hotela vrši se prema stupnju usklađenosti s ovim standardima, te se hoteli dijele na razine ovisno o broju ispunjenih kriterija. Nadzor nad procesom certificiranja i kategorizacije vrše priznate međunarodne i nacionalne organizacije, kao što su Green Key Global i GBC Italia (Green Building Council Italia). Navedeni primjeri pokazuju kako se zeleni hoteli u Italiji ne samo prilagođavaju ekološkim izazovima modernog doba, već i postavljaju standarde za buduće inovacije u održivom turizmu. Njihova angažiranost u smanjenju emisije ugljikovog dioksida, zaštiti prirodnih resursa i poticanju lokalne ekonomije kroz održivi razvoj čini ih ključnim igračima u globalnoj borbi za očuvanje okoliša.

3.2.1. Ecohotel Roma u Rimu

Ecohotel Roma, s tri zvjezdice, smješten je na udaljenosti od 3,5 km od Trga svetog Petra i neovisnog Vatikana. Hotel se nalazi u okrugu Gianicolense i samo je kratka vožnja udaljen od hrama Pantheon. Prosječna cijena noćenja u ovom hotelu je 125 eura (Ecohotel Roma, 2024). Restoran Nana Sushi, koji nudi brazilsku, južnoameričku i japansku fuzijsku kuhinju, smješten je na pet minuta hoda od hotela. Ecohotel Roma u Rimu aktivno se posvećuje očuvanju okoliša kroz niz inicijativa i praksi usmjerenih na ekološki prihvatljivu operaciju hotela. Ključni elementi uključuju implementaciju energetski učinkovitih tehnologija kao što su LED rasvjeta, solarni paneli za proizvodnju električne energije te sustavi za upravljanje potrošnjom energije, čime se smanjuje ukupna potrošnja energije hotela (Ecohotel Roma, 2024). Upravljanje vodom također je visoko prioritetno područje s sustavima za smanjenje potrošnje vode, uključujući uređaje za kontrolu protoka vode i sustave za recikliranje vode, što doprinosi očuvanju vodnih resursa. Politike smanjenja otpada su implementirane kroz recikliranje, kompostiranje i edukaciju gostiju o pravilnom razvrstavanju otpada, što maksimalno smanjuje količinu otpada koja završava na odlagalištima. Hotel koristi biorazgradive i ekološki prihvatljive materijale u svojim operacijama, uključujući ambalažu i potrošne materijale.

Ecohotel Roma posjeduje certifikate koji potvrđuju njegovu posvećenost održivosti i zaštiti okoliša, kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED certifikat (Ecohotel Roma, 2024). Ovi certifikati priznaju visoke standarde u upravljanju okolišem, energetskoj učinkovitosti i održivom dizajnu. U primjeni zelenih elemenata, hotel koristi solarnu energiju putem solarnih panela i LED rasvjete radi smanjenja potrošnje energije. Aktivnosti poput recikliranja, kompostiranja i smanjenja upotrebe neobnovljivih materijala kao što su plastika također su ključne komponente održivog poslovanja hotela.

Edukacija gostiju o praksama održivosti te poticanje na ekološki odgovorno ponašanje tijekom boravka dodatno doprinose njihovom angažmanu u zaštiti okoliša. Ecohotel Roma u Rimu predstavlja izvrstan primjer kako hotel može integrirati održivost u svoje poslovanje, nudeći kvalitetan smještaj uz minimalan ekološki utjecaj. Njegova predanost održivom turizmu ne samo da doprinosi zaštiti okoliša, već također postavlja standard za industriju u prilagodbi budućim izazovima očuvanja planeta.

3.2.2. Eco hotel Milano

Eco hotel Milano aktivno sudjeluje u očuvanju okoliša kroz različite inicijative i prakse usmjerene na ekološki prihvatljivo poslovanje. Hotel koristi energetske učinkovite tehnologije poput LED rasvjete, solarnih panela za proizvodnju električne energije te sustava za upravljanje potrošnjom energije kako bi smanjio ukupnu potrošnju energije. Implementirani su sustavi za smanjenje potrošnje vode, uključujući uređaje za kontrolu protoka vode i sustave za recikliranje vode, što doprinosi uštedi vodnih resursa (Eco hotel Milano, 2024). Provode se politike smanjenja otpada, recikliranja i kompostiranja kako bi se minimalizirala količina otpada koja završava na odlagalištima. Gosti su educirani o važnosti pravilnog razvrstavanja otpada radi maksimalnog utjecaja. Prosječna cijena noćenja u ovom hotelu je 132 eura (Eco hotel Milano, 2024).

Slika 4. Hipoalergični trosjed i ekološko – mineralno obojeni zidovi u sobama hotela

Izvor: Eco hotel Milano (2024) : About us, dostupno na [Eco-friendly Apartments 3 Star Hotel Milan | Eco Hotel Milano](#), pristupljeno 01.06.2024.

Hotel koristi biorazgradive i ekološki prihvatljive materijale u svakodnevnom poslovanju, uključujući ambalažu i potrošne materijale. Eco hotel Milano vjerojatno posjeduje certifikate koji potvrđuju njihovu predanost održivosti i zaštiti okoliša, kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED certifikat (Eco hotel Milano, 2024). Primjena zelenih elemenata u hotelu obuhvaća

korištenje energetski učinkovitih tehnologija poput solarnih panela i LED rasvjete radi smanjenja potrošnje energije. Također, provode se politike smanjenja otpada kroz recikliranje, kompostiranje te smanjenje upotrebe plastike i drugih neobnovljivih materijala. Edukacija gostiju o praksama održivosti dodatno promiče ekološki odgovorno ponašanje tijekom boravka.

Eco hotel Milano predstavlja inspirativan primjer kako hotel može integrirati održivost u svoje poslovanje, pružajući kvalitetan smještaj uz minimalan ekološki utjecaj. Njihova posvećenost održivom turizmu ne samo da doprinosi lokalnoj zajednici i zaštiti okoliša, već postavlja standarde za industriju u suočavanju s izazovima očuvanja planeta u budućnosti.

3.3. SWOT analiza tržišta zelenih hotela u odabranim zemljama

U kontekstu tržišta zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji, SWOT analiza pomaže u identifikaciji ključnih čimbenika koji oblikuju održivi turizam u tim zemljama.

Tablica 1. SWOT analiza tržišta zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji

Snage (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - Obilje prirodnih ljepota i zaštićenih područja (Hrvatska) - Bogata kulturna baština i povijest (Italija) - Dobra infrastruktura za ekološki osviještene objekte (Hrvatska) - Razvijena mreža zelenih inicijativa i certifikata (Italija) - Povećanje svijesti o održivom turizmu (Hrvatska) - Visoka razina turističke posjećenosti (Italija) 	<ul style="list-style-type: none"> - Manjak specijalizirane radne snage za održivi turizam (Hrvatska) - Visoki operativni troškovi zbog strožih ekoloških standarda (Italija) - Potreba za dodatnim ulaganjima u obnovu starih objekata (Hrvatska) - Izazovi u upravljanju sezonskim fluktacijama (Italija)
Prilike (Opportunities)	Prijetnje (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - Rast potražnje za ekološki održivim smještajem (Hrvatska) - Povećanje svijesti o održivosti među globalnim putnicima (Italija) - Poticanje vlade na subvencije za održive 	<ul style="list-style-type: none"> - Konkurencija od strane drugih mediteranskih zemalja (Hrvatska) - Promjene u politici zaštite okoliša i turizma (Italija) - Utjecaj sezonske ovisnosti o turističkom

projekte (Hrvatska) - Potencijal za razvoj novih ekoloških turističkih ruta (Italija)	prometu (Hrvatska) - Nepredvidljivi ekološki faktori (npr. klimatske promjene) (Italija)
--	---

Izvor: izrada autorice temeljem provedenog istraživanja

Hrvatska posjeduje bogatu prirodnu ljepotu i zaštićena područja što je privlačno za ekološki osviještene putnike. Također, ima dobru infrastrukturu za podršku zelenim hotelima. Italija ima izuzetno bogatu kulturnu baštinu i povijesne spomenike koji privlače turiste te razvijenu mrežu zelenih inicijativa i certifikata.

Hrvatska ima manjak specijalizirane radne snage u turizmu zbog snažnog odljeva kadrova, zbog čega je 2023. godine izdano 42 tisuće radnih dozvola stranim državljanima, što je 10 tisuća više radnih dozvola nego 2022. godine (HRT, 2023). Manjak radne snage i odljev kadrova mogu biti ograničavajući faktori, kao i potreba za ulaganjima u obnovu starih objekata. Italiju karakteriziraju visoki operativni troškovi zbog strožih ekoloških standarda i izazovi u upravljanju sezonskim fluktuacijama.

U Hrvatskoj postoji rastuća potražnja za ekološki održivim smještajem te poticaji vlade za održive projekte. U Italiji se povećava svijest o održivosti među globalnim putnicima te postoji potencijal za razvoj novih ekoloških turističkih ruta.

Hrvatska ima konkurenciju od strane drugih mediteranskih zemalja, što može utjecati na tržišni udio, kao i sezonska ovisnost o turističkom prometu. U Italiji prijetnje uključuju promjene u politici zaštite okoliša i turizma te nepredvidljive ekološke faktore poput klimatskih promjena.

3.4. Komparativna prednost zelenih hotela na tržištu

Komparativna prednost zelenih hotela na tržištu Hrvatske i Italije predstavlja fascinantan aspekt u kontekstu globalnih trendova održivog turizma. Ovi hoteli ističu se svojim angažmanom u zaštiti okoliša, često integrirajući ekološki prihvatljive prakse u svoje operacije (Abdou, Hassan i El Dief, 2020:5).

Održivi turizam postaje sve važniji u svijetu putovanja, potaknut rastućom svijesću o ekološkim problemima i potrebom za očuvanjem prirodnih resursa. Zeleni hoteli predstavljaju ključnu komponentu ove paradigme, pružajući gostima mogućnost da uživaju u udobnom smještaju uz minimalan ekološki otisak (Griffin, 2016:86.). Hrvatska i Italija, kao popularne turističke destinacije, suočavaju se s izazovom balansiranja turističkog razvoja s očuvanjem okoliša. Upravo zeleni hoteli igraju važnu ulogu u tome.

Trenutna veličina hotelske industrije u Italiji procjenjuje se na 9,61 milijarda USD u 2024. godini, s očekivanjem da će dostići 10,20 milijardi USD do 2029. godine (Mordor Intelligence, 2024). Ovaj rast predviđen je uz godišnju stopu rasta od 1,22% tijekom navedenog razdoblja (2024.-2029.). Pandemija Covid-19 značajno je utjecala na turizam diljem svijeta, s teškim posljedicama i na talijansku turističku djelatnost. U 2019. godini, Italija je bila peta najposjećenija zemlja na svijetu s 94 milijuna stranih turista. Međutim, u 2020. godini zabilježen je značajan pad od 55% u broju dolazaka. Prihodi u hotelijerstvu u Italiji rastu, a to se pripisuje porastu turizma koji je dostigao 100 milijardi eura i privukao više od 63 milijuna turista u 2022. godini (Mordor Intelligence, 2024). Potražnja domaćih i europskih tvrtki ključan je pokretač rasta turističke djelatnosti, koja čini oko 60% u Italiji. Ovaj trend vidljiv je i u rastu broja domaćih i međunarodnih hotela i njihovih lanaca, s jasno vidljivim razlikama u cijenama širom zemlje. Međunarodni posjetitelji koncentrirani su uglavnom u Milanu i Rimu, s Firencem i Venecijom koje također privlače veliki broj turista. Rim se posebno ističe s preko 45 međunarodnih hotela s 5 zvjezdica, postavljajući se kao domaćin vrhunskih luksuznih marki (Mordor Intelligence, 2024).

Hotelijerstvo u Italiji zauzima vodeće mjesto na tržištu, s četvrtim najvećim brojem raspoloživih soba u svijetu, s ukupno otprilike milijun soba. Ispred Italije su samo SAD, Kina i Japan po ovom kriteriju. Također, Italija bilježi značajan broj noćenja, što dodatno potvrđuje njenu poziciju kao ključnog igrača na globalnoj turističkoj mapi.

Hotelska industrija u Hrvatskoj zauzima značajno mjesto u gospodarstvu zemlje, s veličinom tržišta koja se procjenjuje na 15,56 milijardi USD u 2024. godini. Predviđa se da će ovo tržište porasti na 19,45 milijardi USD do 2029. godine, s impresivnom godišnjom stopom rasta od 4,56% tijekom navedenog razdoblja (2024.-2029.) (Mordor Intelligence, 2024). Hrvatska je postala istaknuto turističko odredište zbog svoje prekrasne obale, bogate povijesti, kulturnih znamenitosti i prirodnih ljepota. Tijekom proteklih godina bilježi se stalni porast

turističkih dolazaka, uz značajan udio međunarodnih posjetitelja. Turisti dolaze u Hrvatsku iz različitih razloga - ljubitelji sunca uživaju u obalnim područjima, entuzijasti povijesti istražuju drevne gradove, ljubitelji prirode otkrivaju nacionalne parkove, dok ljubitelji jahti uživaju u luksuznim marinama duž jadranske obale (Mordor Intelligence, 2024).

Uz atraktivna obalna odredišta koja su posebno popularna tijekom ljeta, gradovi poput Zagreba i Zadra nude bogato kulturno nasljeđe i raznolika iskustva tijekom cijele godine. Hrvatska kuhinja također igra ključnu ulogu u privlačenju turista. Tradicionalna jela s naglaskom na plodovima mora, mesu s roštilja i regionalnim specijalitetima iznimno su popularna među posjetiteljima (Mordor Intelligence, 2024). Kulinarski turizam doživljava porast, a turisti sve više traže autentična gastronomska iskustva, uključujući vinske ture i doživljaje od farme do stola. S obzirom na sve ove čimbenike, ugostiteljska industrija u Hrvatskoj nastavlja rasti i razvijati se, pružajući raznolike mogućnosti za poslovne investicije i unaprjeđenje turističke ponude zemlje.

Očekuje se da će daljnji razvoj infrastrukture i usluga dodatno osnažiti poziciju Hrvatske kao atraktivnog turističkog odredišta u narednim godinama.

Zeleni hoteli u obje zemlje često implementiraju mjere zaštite okoliša poput energetski učinkovitih sustava, upravljanja vodom i otpadom te korištenja ekološki prihvatljivih materijala. To ne samo da smanjuje njihov utjecaj na okoliš, već često rezultira i financijskim uštedama kroz niže troškove energije i manje otpada. Rastući broj putnika traži smještaj koji promiče održivost. Zeleni hoteli u Italiji imaju prednost u privlačenju ovog segmenta tržišta, koji je sklon platiti više za iskustvo koje je u skladu s njihovim vrijednostima.

Mnogi zeleni hoteli u obje zemlje posjeduju certifikate poput Green Key, ISO 14001 ili LEED, koji služe kao potvrda njihovih ekoloških standarda i mogućnosti za marketing prema ciljanim skupinama. Međutim, u Italiji je brojčano više hotela, Integracija održivih praksi često potiče suradnju s lokalnim dobavljačima hrane i usluga, što podupire lokalnu ekonomiju i zajednice.

Hrvatska nudi raznolikost zelenih hotela duž obale i u unutrašnjosti, često integriranih s prirodnim ljepotama Nacionalnih parkova i ekološki osjetljivih područja. Nacionalni parkovi poput Plitvičkih jezera i Brijuna postavljaju visoke standarde za održivi turizam, što potiče zelene hotele na usvajanje ekoloških normi. Zeleni hoteli u Italiji često su smješteni u

povijesnim zgradama ili ruralnim područjima, što im omogućava da integriraju tradicionalnu arhitekturu s modernim ekološkim standardima. Italija ima snažne inicijative za očuvanje okoliša i održivi razvoj, što potiče razvoj zelenih hotela u skladu s nacionalnim i lokalnim smjericama.

Zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji predstavljaju ključnu komponentu održivog turizma, nudeći ne samo udoban smještaj već i pridonoseći očuvanju prirodnih i kulturnih resursa ovih zemalja. Njihova komparativna prednost na tržištu proizlazi iz sposobnosti da zadovolje rastuću potražnju za ekološki osviještenim putovanjima, te da potiču lokalne ekonomije i zajednice kroz svoje prakse održivosti. U budućnosti, zeleni hoteli će vjerojatno nastaviti rasti i prilagođavati se kako bi odgovorili na sve veće izazove očuvanja okoliša i turističkog razvoja.

4. POTENCIJALI BUDUĆEG RAZVOJA ZELENIH HOTELA U HRVATSKOJ I ITALIJI

Kao što svjetska svijest o ekološkim pitanjima raste, tako i zeleni hoteli postaju sve važniji dio turističke ponude, kombinirajući udobnost i luksuz s minimalnim utjecajem na okoliš. U četvrtom poglavlju istražuju se mogućnosti i izazovi koji se javljaju u razvoju zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji. Naglasak je stavljen na identifikaciju ključnih faktora koji potiču održivi razvoj u hotelijerstvu, kao što su korištenje obnovljivih izvora energije, upravljanje otpadom, implementacija ekoloških standarda i certifikacija te promicanje lokalne kulture i zajednice.

4.1. Analiza zelenih hotela u kontekstu ciljeva održivog razvoja do 2030. godine

Analiza zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji u kontekstu ciljeva održivog razvoja do 2030. godine pruža uvid u napredak i izazove koje ove dvije zemlje suočavaju u integraciji održivosti u turistički sektor. Oba su mediteranska odredišta bogata kulturnom baštinom i prirodnim ljepotama, te igraju ključnu ulogu u turizmu svojih regija. Kako se svjetska svijest o potrebi za očuvanjem okoliša i smanjenjem ekološkog otiska sve više povećava, zeleni hoteli postaju ključni dionici u tom procesu.

Hrvatska, s obalom koja se proteže duž Jadranskog mora i brojnim povijesnim gradovima, privlači sve veći broj turista svake godine. S rastom turizma dolazi i potreba za održivim pristupom jer prenapučenost turistima značajno potencira zagađenje destinacije, što se sve više reflektira u praksama zelenih hotela diljem zemlje. Zeleni hoteli u Hrvatskoj često implementiraju energetske učinkovite tehnologije poput LED rasvjete, solarnih panela i sustava za upravljanje potrošnjom energije. To pomaže u smanjenju ukupne potrošnje energije i emisija CO₂. Sustavi za smanjenje potrošnje vode, uključujući recikliranje vode i uređaje za kontrolu protoka, također su česti. Hrvatski zeleni hoteli čuvaju vodne resurse, što je ključno u područjima gdje su suše česta pojava.

Politike smanjenja otpada, recikliranje i kompostiranje igraju ključnu ulogu u smanjenju ekološkog otiska. Edukacija gostiju o važnosti razvrstavanja otpada također je važna. Korištenje biorazgradivih i ekološki prihvatljivih materijala u svakodnevnom poslovanju, uključujući ambalažu i potrošne materijale, postaje standard. Green Key, ISO 14001 i LEED

certifikati su neki od certifikata koje hrvatski zeleni hoteli često posjeduju. Oni potvrđuju njihovu posvećenost održivosti i zaštiti okoliša.

Italija, s bogatom kulturnom baštinom, slikovitim krajolicima i svjetski poznatim gradovima poput Rima, Firence i Venecije, također primjenjuje održivi razvoj u turizmu da se očuva od prenapučenosti turista. Zeleni hoteli u Italiji imaju ključnu ulogu u integraciji održivosti u turističku ponudu zemlje. Solarni paneli, LED rasvjeta i sustavi za upravljanje potrošnjom energije široko su implementirani u talijanskim zelenim hotelima. Slično kao i u Hrvatskoj, talijanski zeleni hoteli koriste napredne sustave za smanjenje potrošnje vode i recikliranje. Politike smanjenja otpada, recikliranja i kompostiranja su standardne prakse. Italija je također fokusirana na edukaciju gostiju o važnosti očuvanja okoliša. Upotreba ekološki prihvatljivih materijala potiče se u svim segmentima poslovanja hotela. Green Key, ISO 14001 i LEED certifikati također su prisutni među talijanskim zelenim hotelima, što potvrđuje njihovu predanost održivom turizmu.

Komparativna analiza zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji pokazuje sličnosti u pristupu održivosti, ali i specifičnosti koje proizlaze iz lokalnih okolnosti i potreba. Oba sektora suočavaju se s izazovima u implementaciji održivih praksi zbog rasta turizma, ali i prilika za unaprjeđenje kroz inovativne tehnologije i edukaciju. Do 2030. godine, ciljevi održivog razvoja postaviti će nove standarde za zelene hotele u obje zemlje, potičući ih na daljnje poboljšanje u energetske učinkovitosti, upravljanju resursima i smanjenju negativnog utjecaja na okoliš. Integracija održivosti ne samo da će doprinijeti zaštiti okoliša, već će i poboljšati kvalitetu turističke ponude, privlačeći odgovorne turiste i pridonoseći lokalnoj ekonomiji. Stoga, zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji imaju ključnu ulogu u ostvarenju ciljeva održivog razvoja do 2030. godine, te će njihov daljnji razvoj biti od vitalnog značaja za očuvanje prirodnih ljepota i kulturnih resursa ovih mediteranskih destinacija.

4.2. Karakteristike odgovornih turista u kontekstu tržišta zelenih hotela

U današnjem globalnom kontekstu sve veća važnost pridaje se odgovornom turizmu, a zeleni hoteli postaju sve popularniji izbor među putnicima koji žele smanjiti svoj ekološki otisak i podržati održive prakse. Razumijevanje karakteristika odgovornih turista ključno je za uspješno poslovanje zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji, jer ti gosti često traže više od običnog

smještaja - traže iskustvo koje je u skladu s njihovim vrijednostima održivosti i ekološke osviještenosti.

Odgovorni turisti svjesni su utjecaja svojih putovanja na okoliš te su spremni donositi informirane odluke kako bi smanjili negativne posljedice. Oni preferiraju boravak u zelenim hotelima koji demonstriraju angažman u ekološki prihvatljivim praksama poput recikliranja, korištenja obnovljivih izvora energije te smanjenja otpada (Lenzen et al., 2018:526). Odgovorni turisti često traže autentična iskustva koja su u skladu s lokalnom kulturom i tradicijom. Zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji imaju priliku ponuditi takva iskustva, integrirajući lokalnu kulturu u svoju ponudu kroz kulinarnost, umjetnost i tradicionalne obrte. Ovi putnici često preferiraju hotele koji potiču lokalnu ekonomiju i zajednicu kroz zapošljavanje lokalnog stanovništva, podršku malim lokalnim proizvođačima i uključivanje u društvene inicijative koje doprinose razvoju zajednice (Abdou, Hassan i El Dief, 2020: 5).

Karakteristično za odgovorne turiste je traženje transparentnosti u poslovanju hotela, uključujući informacije o njihovim ekološkim praksama, društvenoj odgovornosti i utjecaju na lokalnu zajednicu (Rodriguez i Neto, 2020:85). Takvi gosti cijene otvorenost i transparentnost u komunikaciji hotelijera o njihovim inicijativama i postignućima u održivosti. Odgovorni turisti često su educirani i angažirani u pitanjima održivosti te su spremni naučiti više o ekološkim izazovima i praksama tijekom svog boravka. Zeleni hoteli imaju priliku ponuditi edukativne programe i aktivnosti kako bi gostima pružili bolje razumijevanje njihovog ekološkog utjecaja i kako bi ih potaknuli na aktivno sudjelovanje u očuvanju okoliša (Abdou, Hassan i El Dief, 2020:13).

Prema postojećim istraživanjima, odgovorni turisti sve više vrednuju održive prakse prilikom odabira smještaja (Travel Advisor, 2024). Istraživanja su pokazala da je spremnost turista da plate više za boravak u zelenim hotelima u korelaciji s njihovom ekološkom sviješću i percepcijom okolišne odgovornosti (Abdou, Hassan i El Dief, 2020: 5). Nadalje, također se ukazuje na to da odgovorni turisti imaju veću sklonost ponovnom posjetu hotelima koji aktivno promoviraju ekološku održivost i društvenu odgovornost. Ovo je posebno važno za hotelijere koji žele zadržati lojalnost svojih gostiju i potaknuti dugoročne pozitivne promjene u turizmu. Odgovorni turisti također poštuju lokalnu kulturu, uvažavajući običaje, tradicije i vrijednosti lokalnih zajednica. Kod putovanja biraju održive načine prijevoza i smještaja (Visit Zagreb Country, n.d.). Informiraju se o destinaciji, prate lokalne propise i ponašaju se

obzirno prema lokalnom stanovništvu kako bi minimalizirali uznemiravanje u destinaciji.

Odgovorni turisti imaju ključnu ulogu u razvoju tržišta zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji. Razumijevanje njihovih potreba i vrijednosti pomoći će hotelijerima u prilagodbi svoje ponude kako bi privukli ovu rastuću ciljnu skupinu te dugoročno prosperirali u održivom turizmu.

4.3. Potencijalna ograničenja budućeg razvoja zelenih hotela

Potencijalna ograničenja budućeg razvoja zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji mogu biti različita i varirati ovisno o specifičnim ekonomskim, socijalnim, ekološkim i regulatornim faktorima. Važno je identificirati ključne izazove s kojima se ovi hoteli mogu suočiti kako bi se razvijali održivo i uspješno. Implementacija ekoloških standarda, kao što su korištenje obnovljivih izvora energije, sustavi za uštedu vode i energije te upravljanje otpadom, može rezultirati visokim početnim ulaganjima i povećanim operativnim troškovima (Sloan, Legrand i Chen, 2009: 4) Ovi troškovi mogu biti izazovni za male i srednje hotele koji nemaju financijske resurse za takve inicijative. Turizam u Hrvatskoj i Italiji izrazito je sezonskog karaktera, s vrhuncem tijekom ljeta. Zeleni hoteli koji se oslanjaju na turistički promet mogu imati izazove u upravljanju sezonskim fluktuacijama, što može utjecati na stabilnost prihoda i održivost poslovanja tijekom cijele godine.

Jedan od glavnih izazova s kojima se suočavaju zeleni hoteli visoki je početni kapital potreban za implementaciju održivih tehnologija i infrastrukture. Troškovi povezani s instalacijom solarnih panela, sustava za reciklažu i drugih ekološki prihvatljivih rješenja mogu biti značajni (Sloan, Legrand i Chen, 2009:4). Iako dugoročne uštede na energiji i smanjenje operativnih troškova mogu opravdati ovu investiciju, manji hoteli ili oni u ranoj fazi razvoja često nemaju potrebna sredstva za takve investicije. Osim toga, cijena održivih materijala i tehnologija često je viša u usporedbi s konvencionalnim opcijama, što može povećati troškove izgradnje i održavanja zelenih hotela. Ovo ekonomsko opterećenje može ograničiti pristup tržištu ili spriječiti širenje održivih praksi među manjim ili srednjim hotelima.

Tehnička ograničenja također predstavljaju izazov za razvoj zelenih hotela. Implementacija naprednih tehnologija, kao što su sustavi za pametno upravljanje energijom, visoko učinkoviti

sustavi grijanja i hlađenja, i napredne metode reciklaže, može biti kompleksna i zahtijeva specijalizirane tehničke stručnjake. Također, održavanje i popravak ovih sustava može zahtijevati dodatnu obuku osoblja i dodatne resurse, što može predstavljati dodatni izazov za hotele (Sloan, Legrand i Chen, 2009:169).

Na tržištu postoji ograničen interes ili spremnost potrošača da plate premiju za boravak u zelenim hotelima. Iako raste svijest o važnosti održivosti, mnogi gosti još uvijek ne prepoznaju puni potencijal zelenih hotela ili ne vide dovoljno vrijednosti u njihovim ekološkim inicijativama (Kuo i Chen, 2021:2). Ovo može ograničiti sposobnost zelenih hotela da privuku dovoljno gostiju i ostvare povrat na investiciju. Pored toga, konkurencija u industriji hotela je velika, a mnogi hoteli možda ne vide dovoljnu financijsku korist u implementaciji održivih praksi zbog straha od smanjenja prihoda ili dodatnih troškova. Ovo može ograničiti širenje zelenih hotela i usporiti razvoj turizma.

Promjene u zakonodavstvu i regulativi vezanoj uz zaštitu okoliša i turizma mogu imati velik utjecaj na operacije zelenih hotela. Stroži propisi mogu zahtijevati dodatne investicije u prilagodbu infrastrukture i procesa, što može biti izazovno za hotelske operatore. Dok postoji rastuća svijest o održivosti među potrošačima, neki gosti možda nisu spremni platiti višu cijenu za boravak u zelenom hotelu ili možda ne prepoznaju dodatnu vrijednost ekoloških inicijativa (Kuo i Chen, 2021:2). Ovo može predstavljati izazov u privlačenju ciljane skupine gostiju koja cijeni održivost. Nedostatak educiranosti među hotelijerima i lokalnom zajednicom o benefitima održivog turizma i zelenih praksi može biti ograničavajući faktor. Potrebna je kontinuirana edukacija i podizanje svijesti kako bi se potaknulo širenje ekološki prihvatljivih praksi.

Konkurencija među zelenim hotelima, ali i s drugim vrstama smještaja, može biti izazovna. Zeleni hoteli moraju se istaknuti svojim jedinstvenim ponudama i ekološkim certifikatima kako bi privukli goste i osigurali konkurentnost na tržištu. U svjetlu ovih potencijalnih ograničenja, zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji trebaju pažljivo planirati svoj razvoj, uzeti u obzir specifične lokalne uvjete i izazove te aktivno raditi na inovacijama i poboljšanjima kako bi se prilagodili zahtjevima održivog turizma. Suradnja s lokalnim vlastima, zajednicom i stručnjacima može biti ključna za prevladavanje ovih izazova i postizanje dugoročne održivosti i uspješnosti.

4.4. Kritička analiza mogućnosti razvoja zelenih hotela u budućnosti

U kontekstu kritičke analize mogućnosti razvoja zelenih hotela u budućnosti, važno je sagledati trenutne trendove, izazove i potencijale koji oblikuju održivi turizam u Hrvatskoj i Italiji. Zeleni hoteli predstavljaju ključnu komponentu održivog razvoja turizma, fokusirajući se na smanjenje ekološkog otiska, podršku lokalnoj zajednici i promicanje ekološke svijesti među gostima.

Zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji bilježe porast popularnosti zbog sve veće svijesti o održivosti među putnicima. Gosti sve više cijene ekološke inicijative poput korištenja obnovljivih izvora energije, recikliranja i upravljanja otpadom. Očekuje se da će rastuća potražnja za održivim smještajem potaknuti daljnji razvoj zelenih hotela. Implementacija ekoloških inicijativa u zelene hotele može zahtijevati značajna početna ulaganja i povećane operativne troškove. Financijski izazovi mogu biti ograničavajući faktor za manje hotele ili one koji nemaju pristup financijskim resursima ili subvencijama za održive projekte.

Stroži propisi i regulative u vezi s zaštitom okoliša i turizmom mogu imati značajan utjecaj na operacije zelenih hotela. Hoteli moraju uskladiti svoje poslovanje s lokalnim i međunarodnim ekološkim standardima, što može zahtijevati dodatne napore i resurse. Kako bi uspješno privukli odgovorne turiste, zeleni hoteli moraju ulagati u edukaciju i podizanje svijesti među svojim gostima o važnosti održivog turizma. Edukativni programi i inicijative mogu pomoći gostima da bolje razumiju ekološke inicijative hotela i svoj utjecaj na okoliš. Konkurencija na tržištu zelenih hotela je sve veća, što indikativno ukazuju brojni primjeri, poput Ecohotela u Milanu ili hotela Korana Srakovčić, što zahtijeva od hotela da se istaknu svojim jedinstvenim ekološkim praksama, inovacijama i ponudama. Inovativni pristupi poput korištenja novih tehnologija za smanjenje potrošnje energije ili kreativne ekološke inicijative mogu pomoći hotelima da se diferenciraju na tržištu.

U Hrvatskoj zeleni hoteli s visokim standardima održivosti, koji implementiraju napredne tehnologije i prakse, poput solarnih panela, sustava za reciklažu i korištenja ekološki prihvatljivih materijala, obično se nalaze u višem cjenovnom segmentu. Ovi hoteli često nude luksuznije sadržaje i iskustva, što odražava višu cijenu. S druge strane, hoteli s osnovnim zelenim praksama, kao što su smanjenje potrošnje energije i vode, mogu se pozicionirati u srednjem cjenovnom segmentu. Ovi hoteli mogu privući goste koji su zainteresirani za održivost, ali ne traže luksuzne uvjete.

U Italiji, zeleni hoteli koji nude luksuzna iskustva, poput onih u vrhunskim destinacijama kao što su Toskana ili na obali Amalfi, često imaju visoke cijene. Ovi hoteli koriste sofisticirane tehnologije održivosti i nude ekskluzivne usluge, što se odražava u cijenama. Hoteli koji implementiraju ekološke prakse, ali nisu u luksuznom segmentu, mogu se nalaziti u srednjem cjenovnom rangu. Ovi hoteli često nude osnovne održive značajke, kao što su reciklaža i energetska učinkovitost, ali bez dodatnih luksuznih sadržaja. Cijene zelenih hotela u Italiji također se razlikuju ovisno o regiji. U velikim gradovima cijene mogu biti više zbog urbanih troškova i visoke potražnje. U ruralnim područjima i manjim gradovima, cijene zelenih hotela mogu biti pristupačnije.

Kako bi se poboljšala perspektiva zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji do 2030. godine, ključno je uspostaviti specifične ciljeve i strategije. Prvo, potrebno je znatno povećati korištenje obnovljivih izvora energije, poput solarnih panela i vjetroparkova, s ciljem smanjenja emisije CO₂ i ovisnosti o fosilnim gorivima. Drugo, ulaganje u infrastrukturu za recikliranje otpadnih voda i materijala može značajno smanjiti ekološki otisak hotela. Treće, važno je aktivno uključiti lokalnu zajednicu, osigurati edukaciju osoblja hotela o održivim praksama i poticati lokalne dobavljače da koriste ekološki prihvatljive materijale. Konačno, daljnje uvođenje i promoviranje međunarodnih certifikata održivosti, kao što su Green Key, ISO 14001 i LEED, može poboljšati ugled hotela i privući goste koji cijene odgovorno poslovanje.

Kritička analiza mogućnosti razvoja zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji naglašava važnost uravnoteženog pristupa ekološkim inicijativama, financijskim izazovima i educiranju kako bi se iskoristile prilike koje pruža održivi turizam. Zeleni hoteli imaju potencijal postati ključni akteri u turizmu ovih zemalja, pružajući ne samo udoban smještaj nego i pozitivan utjecaj na lokalnu zajednicu i okoliš. Uz pravilno upravljanje izazovima i inovativne pristupe, očekuje se da će zeleni hoteli nastaviti rasti i doprinosti održivom razvoju turizma u budućnosti.

5. ZAKLJUČAK

Komparativna analiza zelenih hotela u Republici Hrvatskoj i Republici Italiji pruža uvid u trenutno stanje, izazove i prednosti ovih destinacija u kontekstu održivog turizma. Oba mediteranska odredišta nude bogato kulturno naslijeđe, spektakularne prirodne ljepote te rastuću svijest o važnosti očuvanja okoliša, što čini idealno tlo za razvoj zelenih hotela.

Hrvatska je u proteklim godinama postala vrlo popularna destinacija među turistima tražeći održivost i ekološki prihvatljiv smještaj. Broj zelenih hotela u Hrvatskoj kontinuirano raste, posebno duž obale i u unutrašnjosti, s naglaskom na korištenje obnovljivih izvora energije, upravljanje otpadom i integraciju s lokalnom zajednicom. S druge strane, Italija je već dugi niz godina poznata po svojoj razvijenoj turističkoj infrastrukturi i ponudi zelenih hotela. Italija ima dugotrajnu tradiciju očuvanja kulturne baštine i prirodnih resursa, što se reflektira i u njihovim ekološkim praksama u hotelijerstvu.

Iako su zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji sve prisutniji, postoje određena ograničenja koja mogu usporiti njihov daljnji razvoj: implementacija održivih tehnologija poput solarnih panela, energetske učinkovite rasvjete ili sustava za recikliranje vode može zahtijevati značajna početna ulaganja, što može biti prepreka za manje hotele i privatne vlasnike. Iako se sve više turista okreće održivim opcijama, edukacija gostiju o pravilnom korištenju resursa i važnosti očuvanja okoliša može biti izazovna. Potrebno je kontinuirano educiranje gostiju o ekološki odgovornim praksama tijekom njihovog boravka.

Unatoč ograničenjima, zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji imaju niz prednosti koje ih čine ključnim igračima u budućnosti turizma: smanjenje potrošnje energije, vode i otpada pomaže u zaštiti prirodnih resursa i očuvanju okoliša, što je sve važnije u svijetu koji se suočava s klimatskim promjenama. Zeleni hoteli privlače goste koji cijene održivost i žele podržati poslovanja koja vode brigu o okolišu. U dugoročnom smislu zeleni hoteli mogu smanjiti troškove poslovanja uštedom energije i vode.

Zeleni hoteli u Hrvatskoj i Italiji imaju veliku priliku postati vođe u održivom turizmu do 2030. godine. Integracijom inovativnih tehnologija, edukacijom gostiju i angažmanom lokalnih zajednica, ovi hoteli mogu ne samo smanjiti svoj ekološki otisak, već i unaprijediti svoju konkurentnost i privlačnost za svjetske putnike. Uvođenje jasnih ciljeva održivosti ključno je za postizanje dugoročne održivosti turizma, čime se osigurava zaštita okoliša i poticanje ekonomskog razvoja u lokalnim zajednicama.

LITERATURA

Knjige:

1. Dahir, F. (2017): *Going Green, Hotel's Training Manual*, Springer, London
2. Geić, S., (2011): *Menadžment selektivnih oblika turizma*, Sveučilište u Splitu-Sveučilišni studijski centar za stručne studije, Split.
3. Griffin, P. (2016): *Green Hotels Conservation Guidelines and Ideas*, Omniun Publishing, Ontario, Canada
4. Hawkins, D., Altinay, L. (2015): *Sustainable Hospitality and Tourism as Motors for Development: Case Studies from Developing Regions of the World*, Springer, London
5. Orsag, S. (2014): *Budžetiranje kapitala*, Informator, Zagreb
6. Petrić, L. (2003): *Osnove turizma*. Ekonomski fakultet Split, Split.
7. Rodriguez, M., Neto, M. (2020): *Green Buildings in Tourism: The Economic Impact of Sustainable Buildings in the Hospitality Industry*, CRC Press, Chicago
8. Sloan, P., Legrand, W. , Chen, J.S. (2009): *Sustainability in the hospitality industry: Principles of sustainable operations*, Routledge, Oxford

Znanstveni članci:

1. Abdou, A.H., Hassan, T.H., El Dief, M.M. (2020): A description of green hotel practices and their role in achieving sustainable development. *Sustainability*, 12(22), 9624
2. Kuo, Y. F., Chen, C. Y. (2021): Exploring tourists willingness to pay for sustainable tourism:A case study of the Taichung City in Taiwan.*PLOS one*, 16(1)
3. Lenzen, Manfred; Sun, Ya-Yen; Faturay, Futu; Ting, Yuan-Peng; Geschke, Arne; Malik, Arunima (7 May 2018). "The carbon footprint of global tourism". *Nature Climate Change*. Springer Nature Limited, Vol. 8, No. 6, str. 522–528
4. Niedziolka, I. (2019): Sustainable tourism development, *Regional Formation and development studies*, Vol. 8, No. 3, str. 157 - 166

5. Peeters, P.; Dubois, G. (2010). Tourism travel under climate change mitigation constraints". Journal of Transport Geography. 18 (3): 447–457

Internet izvori:

1. CBRE Group (2023): A Check-In on the Hotel Sector's ESG Initiatives, dostupno na https://www.csrwire.com/press_releases/765521-check-hotel-sectors-esg-initiatives, pristupljeno 10.05.2024.
2. Eco Hotel Milano (2024): Eco – friendly apartments, dostupno na <https://www.ecohotelmilano.it/en/eco-friendly-apartments/>, pristupljeno 01.06.2024.
3. Ecohotel Roma (2024): About us, dostupno na <https://www.it-romehotels.com/about/>, pristupljeno 20.05.2024.
4. Hotel Korana (2024): Nagrade i priznanja, dostupno na <https://www.hotelkorana.hr/hotel/nagrade-i-priznanja/18>, pristupljeno 12.05.2024.
5. Hotel Korana (2024): O nama – povijest i danas, dostupno na <https://www.hotelkorana.hr/hotel/danas/16>, pristupljeno 12.05.2024.
6. Hotels by Day (2019): Eco-friendly hospitality trends. dostupno na: <https://www.hotelsbyday.com/blog/eco-firndly-hospitality-trends/> pristupljeno 08.09.2024.
7. HRT (2023): Kongres hotelijera: Radna snaga najveći izazov. Hrvatska radiotelevizija. dostupno na: <https://vijesti.hrt.hr/gospodarstvo/kongres-hotelijera-radna-snaga-najveci-izazov-1169276> pristupljeno 23.09.2024.
7. Italyscape (2024): Green certifications for hotels and sustainable practices: The path to excellence. dostupno na <https://www.italyscape.com/index.php/blog/green-certifications-hotels-and-sustainable-practices-path-excellence> preuzeto 10.09.2024.
8. Izleti (n.d.): Ekoturizam u Hrvatskoj: Primjeri i razvoj. Izleti.hr dostupno na <https://izleti.hr/ekoturizam-hrvatska-primjeri-razvoj/> preuzeto 07.09.2024.
9. Maestral Hotels (2024): Hotel Adriatic – o nama, dostupno na <https://www.hotelsindubrovnik.com/hr/o-nama-hr>, pristupljeno 10.05.2024.

10. Mordor Intelligence (2024): Croatia Hospitality Market Size & Share Analysis - Growth Trends & Forecasts (2024 - 2029), dostupno na <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/hospitality-industry-in-croatia>, pristupljeno 07.05.2024.
11. Mordor Intelligence (2024): Hospitality Industry in Italy Size & Share Analysis - Growth Trends & Forecasts (2024 - 2029), dostupno na <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/hospitality-industry-in-italy>, pristupljeno 07.05.2024.
12. Statista (2024): Distribution of global travelers intending to stay at least once in an eco-friendly or green accommodation when looking at the year ahead from 2016 to 2022, dostupno na <https://www.statista.com/statistics/1055777/sustainable-travel-travelers-staying-in-green-lodging-in-the-next-year/>, pristupljeno 07.05.2024.
13. Travel Advisor (2024): Ekološki prihvatljivo putovanje: održive prakse i odredišta. Travel Advisor. dostupno na <https://travel-advisor.eu/ekoloski-prihvatljivo-putovanje-odrzive-prakse-i-odredista/>, pristupljeno 09.09.2024.
14. UNWTO (2022): Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030, dostupno na <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284419340>, pristupljeno 17.06.2024.
15. Visit Zagreb County (n.d.): Kako biti odgovoran turist. Visit Zagreb County. dostupno na <https://visitzagrebcounty.hr/odrzivi-turizam/kako-bit-odgovoran-turist/>, pristupljeno 09.09.2024.
16. World Tourism Organization(2023): UNWTO tourism highlights:2023 edition, dostupno na <https://doi.org/10.18111/9789284424986>, pristupljeno 05.09.2024.

POPIS SLIKA

Slika 1.Green Key certifikat hotela Adritic 2021. godine.....	16
Slika 2.Certifikat o smanjenju ugljičnog otiska hotelu Korani.....	17
Slika 3. Ekološko uređenje i ponuda eko ležaljki u hotelu Korana.....	18
Slika 4. Hipoalergični trosjed i ekološko – mineralno obojeni zidovi u sobama hotela.....	21

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Broj putnika koji su odsjeli u zelenim hotelima od 2016. – 2022. godine.....10

Grafikon 2. Udio hotela sa LEED certifikatom u svijetu 2022. godine.....12

POPIS TABLICA

Tablica 1. SWOT analiza tržišta zelenih hotela u Hrvatskoj i Italiji.....	22
---	----

SAŽETAK

Hrvatska i Italija, kao atraktivne turističke zemlje s bogatom kulturnom i prirodnom baštinom, sve više se usmjeravaju prema razvoju zelenih hotela kao odgovora na rastuću globalnu svijest o održivosti i potrebu za ekološki prihvatljivim putovanjima. U Hrvatskoj, rast zelenih hotela posebno je primjetan duž obale, ali i u unutrašnjosti, gdje se ističu inicijative kao što su korištenje obnovljivih izvora energije, sustavi za uštedu vode te recikliranje. Ova zemlja bilježi značajan porast turističkog prometa potaknutog prirodnim ljepotama. S druge strane, Italija ima dugotrajnu tradiciju u turizmu te razvijenu infrastrukturu koja podržava implementaciju ekoloških inicijativa u hotelskom sektoru. Zeleni hoteli u Italiji često se ističu visokom razinom usluga uz minimalni ekološki otisak, što je rezultat stabilnog regulatornog okvira i visoke svijesti o potrebi zaštite okoliša među posjetiteljima.

Iako obje zemlje dijele slične izazove kao što su sezonska ovisnost o turizmu, njihove sofisticirane ekološke inicijative te prilagodba zakonskim i certificiranim regulativama, različite su prednosti koje svaka zemlja nudi. Hrvatska se ističe raznolikim prirodnim ljepotama i brzim rastom turizma, dok Italija nudi stabilnost, dugoročnu predanost održivom turizmu te visoku razinu razvijene infrastrukture.

Ključne riječi: zeleni hoteli, Hrvatska, Italija, održivi turizam

SUMMARY

Croatia and Italy, as attractive tourist countries with a rich cultural and natural heritage, are increasingly moving towards the development of green hotels as a response to the growing global awareness of sustainability and the need for environmentally friendly travel. In Croatia, the growth of green hotels is particularly noticeable along the coast, but also inland, where initiatives such as the use of renewable energy sources, water saving systems and recycling stand out. This country is experiencing a significant increase in tourist traffic driven by its natural beauty. On the other hand, Italy has a long tradition in tourism and a developed infrastructure that supports the implementation of environmental initiatives in the hotel sector. Green hotels in Italy often stand out with a high level of service with a minimal ecological footprint, which is the result of a stable regulatory framework and a high awareness of the need to protect the environment among visitors.

Although both countries share similar challenges such as seasonal dependence on tourism, their sophisticated environmental initiatives, and adaptation to legal and certified regulations, the advantages each country offers are different. Croatia stands out for its diverse natural beauty and the rapid growth of tourism, while Italy offers stability, a long-term commitment to sustainable tourism and a high level of developed infrastructure.

Keywords: green hotels, Croatia, Italy, sustainable tourism